

Apanap

Amikor az apja sem tudta rá a választ, kínos heherészés után sem, hogy mikor született a nagymama, megnyugodott kissé, bár némileg furcsállotta a dolgot. Az, hogy ő csak az anyja születési dátumát tudja, de azt napra pontosan, úgy érezte, egy gyereknek épp elég. A nagymamáét meg az apjának kellene tudnia, hiszen ő a nagymama gyereke. Érzett némi elégtételt az apjától kapott számtalan csesztetés miatt, egyben sajnálta is, mert úgy gondolta, az apák szégyene mindig nagyobb, mint a gyerekéké. Segíteni viszont nem tudott. Azt bánta csak, hogy nem szólt be a plexilap mögött ülő bankos néninek, amiért, még ha kedveskedésből is, vizsgáztatni akarta, s olyasmit kérdezett tőle, amit a legtöbb gyerek nem tud. Szórakozzon a saját unokájával, ne övele, ezt kellett volna mondania neki.

Apja, látta rajta, már rég elfeledkezett az egésztől, amikor a parkon át a kocsi felé igyekeztek, de őt foglalkoztatta a dolog. Főleg az, hogy felnőttkorára mindenki elbutul-e, mint az apja, vagy vannak kivételek, mint Zsolt, anya új barátja. Zsolt rengeteget tud, igaz, még nem vizsgáztatta le igazán, mert egyelőre fél tőle. Pedig közel sincs olyan erős, mint az apja, és nem is olyan agresszív, mégis. Tőle máshogyan kell félni, de még nem tudja, hogyan. Mert félni sokféleképpen lehet, például Rotweiler bácsitól, az iskolaórtól úgy, hogy a közelébe sem megy. Zsoltnak a közelébe mehet, még úgy is, hogy közben remeg a gyomra, mert tudja, hogy hozzá sem fog érni, mégis fél tőle. Talán mert látja, hogy az anyja is fél. De ő máshogyan. Ő lesi minden mozdulatát, hogyan tehet a kedvére. De neki ez nem megy. Ez biztosan valami tanulható dolog, ami a felnőttnek sikerül, a gyerekeknek nem.

Beszállnak a kocsiba, már előre ülhet, a múlt hónapban hagyta el a százötven centit, nagyfiú. De a nagyfiúságnak is vannak fokozatai. Hiába gondolja ő azt, ha mások nem. Például az apja. Kapcsold be az övet, morderül rá, holott az lett volna az első mozdulata, ha be tudja rántani az öreg Ford nehezen csukódó ajtaját. Akkor meg azt mondja neki, hogy csukja be rendesen azt a kurva ajtót.

ROSS KÁROLY (1954) író, műfordító. Legutóbbi kötete: *Velem vagy, ugye?* (novellák; Budapest 2021, Napkút Kiadó).

Ekkor már egymásba gabalyodnak a mozdulatai, mert kivág a kocsí a parkoló-
ból, fél, hogy valamit elbaltázott. Ügyetlenkedik, az apjának satufékkal kell
megállnia, majdnem beveri a fejét a műszerfalba. Valami rosszul sültetett el
a bankban, mert az apja mérges. Mindig az, de most látszik rajta, a legszíveseb-
ben lekenne neki egyet. Mégsem teszi, mert ma apanap van, és akkor fokozot-
tan vigyáznia kell. Nem közeledhet hozzá akárhogyan.

Abban reménykedik, hogy máshova már nem akarja magával cipelni, a bank
elég volt mára. De még mennek. Hogy nem játszótér vagy állatsimogató felé,
abban egészen biztos, mert azokat az utakat mind ismeri. De ez itt máshova
vezet. Magas drótkerítéseket lát jobbra-balra, mögöttük lepukkadt raktárépü-
leteket, hangárokat, némelyiknek akkora a kapuja, hogy egy repülőgép is be-
férne rajta. Ha most Zsolt ülne mellette, megijedne. Őt még nem ismeri annyira,
tőle jobban félne. Apja egy vadállat néha, de rosszat nem akar neki. Nem akar-
hat, mert akkor annyi a láthatásnak. De ilyen helyekre akkor sem kellene hoz-
nia. Ha az előbb nem teremtette volna le olyan vadul, talán megkérdezné, hova
mennek. Így nem meri. Jól tudja, hogy az apja csak félig van jelen, amikor vele
van, vagy még annyira sem. Néha nem is érti, miért kell neki. Sokkal egysze-
rűbb volna, ha lemondana róla. Amúgy ma nem is lenne vele, de ma szünet van
az iskolában, s ilyenkor mindig az apjával van. Az anyja munkahelyére nem
mehet.

Megállnak a poros úton, némi tétovázás után előrébb gurulnak, aztán meg-
állnak megint. Látja, az apja keres valamit, de bizonytalan. Nem szól hozzá,
nem is néz felé. Ezek megint az itt sem vagyok percei, gondolja. Csak aztán
tényleg el ne feledkezzen róla, hogy itt van, ha netán valami hülyeséget találna
csinálni. Mert arra kapható. A múltkor fellöktek egy biciklist a zebrán, s az apja
meg sem állt, padlógázzal elspurizott. Utána azt mondta, úgy kellett neki,
a biciklis volt a hibás, mert tudhatná, hogy nem szabad biciklivel a zebrán köz-
lekedni. Amikor azt kérdezte tőle, hogy de nem halt-e meg, úgy nézett rá, mint
valami idiótára. Miért, te nem estél még el biciklivel? Hányszor elestél és semmi
bajod nem lett. Na, látod. A legszívesebben palacsintát csináltam volna abból
a majomból.

Végigmennek az úton, aztán vissza. Nem találják, amit keresnek. El nem
tudja képzelni, mit keresnek ezen az idegen helyen. Az apja medencék, kerti
tavak, díszkutat tervezésével és kivitelezésével foglalkozik, mit akarhat vajon
ezen a lepukkadt tájon? Még sohasem hozta ide, főleg nem apanapon, de akkor
sem, amikor hosszabb ideig van nála. Az éppen aktuális munkájához elviszi,
igen, de az legalább érdekli. Nem minden nap láthatja az ember, hogy vájják ki
gépekkel egy leendő halastó helyét, hogyan alakítják a formáját, hogyan fóliáz-
zák le az alját, és még mi mindent, mire végre vizet engedhetnek bele. Sokat
gondolkodott azon, ha megnő, ő is ilyesmivel szeretne foglalkozni. De az apjá-
tól függetlenül, persze. Teljesen függetlenül.

Ekkor csikorogva egy kapu nyílik résnyire a jobb oldalon, egy férfi jelenik
meg a nyílásban, és int nekik. Az apja rögtön lefékez, leállítja a motort. Te maradj

itt, mindjárt jövök, mondja, és otthagyja a kocsiban. Ennek örül, hogy nem kell kiszállnia. Szeret a kocsiban várakozni. Sokszor várakozik a kocsiban, nemcsak az apjában, az anyjában is. Nélküle intéznek szinte mindent, de hát ez érthető, ő csak hátráltatná őket. Még most, tízéves korában is. Egy gyerek sokszor a kortársainak is útban van, hát még a felnőtteknek. Ő meg nagyon tudja, hogyan kell útban lenni, mert szeret egyedül lenni. Főleg itt, a kocsiban. Védve érzi magát, ugyanakkor valamiféle hatalmi érzés is eltölti. Nem így fejezné ki magát, de nem tudja jobban. Bentről, a biztonságos bőrülésekről a világ másnak néz ki, mint odakintről. Ott egy vagy a sok közül, itt te vagy te. És hozzád sem érhet senki.

Néha ilyenkor át szokott csusszanni a vezetőoldali ülésre, de most nem mer. Ha az apjának nem jönnek össze a dolgai ezzel az emberrel, akkor jobb nem ujjat húzni vele. Így ül továbbra is az ülésen, meg sem nagyon mer mozdulni, mint az iskolában, ha Szandra néninek rossz napja van. Minden körülötte levő felnőttnek vannak rossz napjai, alig bírja kifigyelni, mikor kinek. Mert ha nem figyel, bajba kerül; ha figyel, arra megy el minden ideje. Meg egy kicsit ideges is lesz. Néha elkezd tikkelni, ami az anyja szerint nem jó dolog, mert úgy maradhat felnőtt korára is. De nem tehet róla, muszáj csinálnia, ha feszültté válik körülötte a helyzet. És a felnőttek gondoskodnak róla, hogy azzá váljon.

Mint például most az apja is. Nagyon régóta ül már az autóban, úgy gondolja, de az apjának híre-hamva sincs. Egy-két teherautó húz el közben mellette, igyekszik összehúzni magát, láthatatlanná válni, nehogy azt gondolják róla, hogy elrabolt gyerek. Mert a felnőttek képesek minden hülyeséget kitalálni, ha egyedül látnak egy gyereket szokatlan helyen. És ő most eléggé szokatlan helyen van. Nemhogy gyereket, de még felnőttet is alig lát, itt-ott kóborol néha egy-egy ember, de hogy miért és hova, azt egyáltalán nem érti. Nem először csinálja ezt vele az apja, de ilyen durva helyre még nem hozta. Félelmében már vérebeket lát a kerítésen belül, amelyek a laza drótkerítés alatt bármikor kiszökhetnek.

Még nincs mobiltelefonja. Anyja az apjára mutogat, apja az anyjára, mindketten úgy tesznek, mintha a másiktól várnák a megoldást. De a lényeg, ahogy kihámozta, hogy túl kicsinek tartják még hozzá. A fél osztálynak már van, ő csak jövőre kap. Ha felsős lesz. Akkor, amikor már egyáltalán nem lesz nagy cucc, amikor az osztály legcsóróbb, leghülyébb gyereke is azzal villog. Mindig mindent az utolsók között kap meg, amikor már nem lehet menőzni vele. Így mindig lecsúszik a középmezőnybe vagy még lejjebb, nem csoda, hogy nem figyel rá senki. Már lassan a negyedik végén járnak, de még mindig nincs egy rendes barátja. Hogy is lenne, amikor ő fölfelé szeretne kapaszkodni, de azok lenyomják, a lent levők meg neki nem kellene. Megállt félúton. Mint mindenben. Tanulásban, magaviseletben, öltözködésben. Régen néha még vettek neki menő cuccokat, ma már használtat kap az internetről. És örülnie kell annak is.

Egyre jobban kínozza a bezártság. Kinyithatná az ajtót és kiszállhatna, de nem mer. Ilyen idegen, rémisztő vidéken még nem járt. Itt semmi sem kompatibilis

azzal, amihez szokott – ezt a szót az apjától tanulta. Nagy ritkán tanul tőle valamit, főleg ilyen szavakat. Megpróbál felválni velük, de kiderül, hogy a többiek is ismerik. Szinte pontosan ugyanazt a nyolc-tíz szót fújja mindenki. Nemcsak mi vagyunk egyformák, gondolja ilyenkor, hanem a szüleink is. Mint a birkák az állatsimogatóban.

De legyűri a félelmét, nem bírja tovább, kiszáll. Először csak résnyire nyitja az ajtót, hogy azonnal vissza is ránthassa, ha valami történik, de mivel nem történik semmi, kipréseli magát a keskeny résen, térdét jól beverve a visszagró könyöklőbe. Furcsa szag terjeng a levegőben, de ezen nem lepődik meg. Megszokta már, hogy más az otthonnak, az iskolának, az utcának a szaga, hogy a sportcsarnokról, ahova edzeni jár, ne is beszéljünk. Az iskolai kémiaateremben érzett egyszer ilyet, ahova székeket cipeltek. Szóval ez mégiscsak egy veszélyes vidék. Igaz, az apja dolgozik vegyszerekkel, hiszen a medencék vízébe kell vegyszert rakni, hogy meg ne bűdösödjék. Így meg pláne nem érti, miért hozta magával. Persze, hova is tenné! Egyedül még nem meri otthon hagyni.

Egyelőre nem mozdul a kocsi biztonságot jelentő közelségéből, az ajtót is tárva hagyja, úgy tesz, mint aki csak levegőzni szállt ki, megmozgatni kezét-lábát, nyújtózkodni, mint az igazi sofőrök szokták. Közben figyel, de innen se lát többet. Nem lehet nagy öröm itt dolgozni. Ezekben a raktárépületekben bolyongani, tenni-venni ezt-azt egész nap. Akkor már a tengerimalacának is jobb sora van, az legalább kilát a kalitka rácsain. Ezekben az épületeken meg még ablak sincsen.

– Hé! – hallja ekkor valahonnan. Körülnéz, de nem fogja fel, hogy neki szól a kiáltás. – Kisfiú! Hozd be az apád táskáját a kocsiból!

Még most sem látja, ki szólította, pedig ott áll alig tíz méterre tőle. Nem gondolta, hogy őt itt szólítani fogják, nem készült fel rá.

– Nem hallod, hé? Neked kiabálok! Hozd ide az apukád táskáját! Ott van valahol a kocsiiban!

Végre eljut hozzá, hogy a kérés neki szól, és cselekednie kell. De az agya lassan rakja össze, hogy mit is kérnek tőle, és miért. Az apja táskájáért miért nem jön ő maga? Hiszen abban tartja mindenét, a pénztárcájától kezdve az iratain keresztül mindent – hogy adhatná oda valami egészen idegennek?

De azért kiveszi a hátsó ülésről, nem sietős, inkább megfontoltnak nevezhető mozdulatokkal, hogy addig is legyen ideje gondolkodni. Végül úgy dönt, nem fogja a férfi kezébe adni, ő maga viszi el egészen az apjához, nehogy valami eltűnjön belőle.

– Siess már! – hallja ismét a férfi sürgetését. – Valami gyógyszer van benne, amit be kell vennie. Rosszul van.

Ekkor leesik neki. Hát persze! A gyógyszer! Amit a nyelve alá kell dugni, különben megfullad! Rohan! Útközben cibálja ki a kapszulát az egyik oldalzsebből, pontosan tudja, melyikben tartja. Kikerüli a férfit, fut a bejárat felé. Odabent kisebb csődület egy kötözőbálának döntött, ülő férfi körül. Az apja az. Tátog, lila a feje, szívna be a levegőt, de nem tudja. Gyorsan letérdel eléje, szakszerű

mozdulatokkal bepréseli fogai között a tablettát, majd az állánál fogva kissé hátradönti a fejét, hogy lemenjen. Izgul, kiveri a víz, hogy sikerül-e. Főleg, mert annyian nézik, de másért is. Azért, mert hiába gondolja néha, hogy nincs szüksége az apjára, azért tudja, hogy van. Egy pillanatra, akkora sebességgel, mint egy japán expresszvonat, végigzúg az agyában, hogy mit veszítene, ha meghalna. Igen sok mindent. Ígéreteinek a felét így sem tartja be, de akkor semmit. És itt nem is a márkás sportcipőkre, menő pólókra, hátizsákokra gondol, hanem azokra a távoli jövőre vonatkozó célozgatásokra, amelyeket jobb pillanataiban megpendít előtte. Amelyekben olyasmik szerepelnek, amik a szar gyerekkor után az ígéretes felnőttkort villantják fel. A függőség nélküli, szabad akaratból választott, önálló életet – mert az apja, ezen sokszor elcsodálkozott, gyakran kerül olyan állapotba, amikor szinte azt sem tudja, mit beszél. Világos fejtegetéssel, valós elképzelésekkel indul az egész, aztán egyszer csak átvált olyan zavaros, érthetetlen álmodozásba, amiről nem gondolná, hogy egy felnőtt ilyesmire is képes. Főleg az apja nem, akiről aztán mindent lehet feltételezni, csak álmodozást nem. Álmodozni ő szokott, de hát minden gyerek álmodozik, másból sem áll az élete. De hogy az apja! Nyilván a betegsége hozta ki belőle. Ez a vese- vagy cukorbetegség, vagy nem is tudja, mi. Amire szednie kell ezt a tablettát, mert ha nem szedi, meghal.

A művelet sikerült, apja légzése beindul, finomabbra vált, kinyitja a szemét, ránéz. Egy pillanatra az írisze előtt felgyülemlett könnytengerben meglátja magát – riadt, félénk kisgyerek, aki a saját jövőjéről álmodozik, mikor az apjáérol kellene. Mert ha ez így megy tovább, egyszer csak tényleg meg fog halni. Mert nem lehet ott mindig mellette, és amióta külön élnek a szülei, más sem. Úgy tudja az anyjától, hogy vadember módjára él, amiről elképzelni sem tudja, milyen lehet, de azt, hogy nem figyel az egészségére, már tapasztalta. Úgy viselkedik, úgy reagál mindenre, mint aki nem törődik semmivel, mint akinek minden mindegy, bármelyik percben kész eldobni magától az életét. Ahogy dolgozik, ahogy autót vezet, ahogy semmit sem törődik az étkezéseivel, azt eszi, ami éppen kéznél van. Pedig már csak miatta sem volna szabad így élnie, össze kéne szednie magát, hiszen felelősséggel tartozik érte. De ő ebből a felelősségből sokszor nem érez semmit.

Már a pickupban ülnek, mikor először szólal meg.

– Remélem, nem örökölted tőlem.

– Mit?

– Ezt a rohadt cukorbetegséget. Bár valószínűleg már rég kijött volna.

Reméli, hogy nem örökölte. Nem szeretne úgy fulladozni, ahogy az apja. Összeesni idegenek emberek előtt. Rohadt nagy gáz lehet. Egy csaknem két méter magas, erős férfi, aki alól egyszer csak kimegy a lába. Még magát sem tudja elképzelni ebben a szerepben, nemhogy az apját.

Egyre nagyobb lyukak dobálják a pickup kerekeit, ahogy kapaszkodnak felfelé, lassan elfogy a beton, ráfordulnak egy kitaposott földútra. Ismerős a terep, már kétszer is járt erre. Valami gazdag embernek épít itt tavat az apja. A kertjéből

látni a várost, a ház felső szintjéről az egész országot. Akkor sem érti, hogy építhet ide, aki gazdag. Ezen a lelket kirázó úton közlekedni minden nap.

- Apa - szólal meg, teljesen önkéntelenül, mintha nem is ő mondaná, de már nincs visszaút. - Nem kéne ma dolgoznod.

- Miért nem?

- Hát azért, ami az előbb történt.

- Ne izgulj, nem ismétlődik meg.

- Honnan tudod?

- Tudja az ilyesmit az ember. Egyszerűen nem ismétlődhet meg, és kész.

Hát, ha ő mondja, akkor úgy is lesz. Ma többet fog segíteni neki, határozza el. Biztosan lesz olyan munka, amit el tud végezni ő is. Hiszen talicskázott már, nem is egyszer. Meg lapátolt is. Erős nagyfiú, ha összeszedi magát, még többet is tudna. De ha nem nyafog annyit, hogy éhes meg szomjas, már az is elég. Meg hogy mikor mennek már haza. Meg egyáltalán. Ha befogja a pofáját. És meg sem mukkan egész idő alatt.